

МЕНЕДЖМЕНТ

УДК 334.722:338

DOI: <https://doi.org/10.32782/1814-1161/2025-4-11>**Бансва І.О.**

доктор економічних наук, професорка
Миколаївського національного аграрного університету
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9524-2974>

Гончаров Д.В.

аспірант
Миколаївського національного аграрного університету
ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-8580-0583>

Волковинський М.М.

аспірант
Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова
ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-1590-8329>

Banieva Iryna

Doctor of Economic Sciences, Professor
Mykolayiv National Agrarian University

Honcharov Dmytro

Postgraduate Student
Mykolayiv National Agrarian University

Volkovynskyi Mykola

Postgraduate Student
Admiral Makarov National University of Shipbuilding

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ РІВНЯ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ ПІДПРИЄМНИЦТВОМ

METHODOLOGICAL APPROACHES TO ASSESSING THE LEVEL OF INNOVATION ENTREPRENEURSHIP MANAGEMENT

В статті досліджено методичні підходи до оцінки рівня управління інноваційним підприємництвом. Метою статті є систематизація методичних підходів до оцінки рівня управління інноваційним підприємництвом на основі узагальнення результатів вітчизняних і зарубіжних наукових досліджень, а також міжнародних індикативних систем оцінювання інноваційного розвитку. У роботі використано методи теоретичного узагальнення, структурно-логічного аналізу, систематизації та порівняльного аналізу. У статті обґрунтовано, що існуючі міжнародні індикатори інноваційного розвитку, зокрема Глобальний інноваційний індекс і Європейське інноваційне табло, формують важливе аналітичне підґрунтя для оцінки інноваційної активності, однак не повною мірою відображають якість управління інноваційним підприємництвом на мікрорівні. Особливу увагу приділено аналізу інституційного середовища як рамкової умови ухвалення управлінських рішень, що безпосередньо впливає на готовність підприємств до довгострокових інноваційних інвестицій, співпраці та комерціалізації знань. На основі систематизації наукових джерел запропоновано методичну рамку оцінювання рівня управління інноваційним підприємництвом, що базується на системі взаємопов'язаних індикаторів. Виділено п'ять ключових блоків показників: стратегічно-управлінські, ресурсного забезпечення інновацій, організаційно-процесні, показники інноваційної активності та взаємодії, а також результативні показники управління. Доведено, що саме поєднання цих блоків

дозволяє перейти від фрагментарної оцінки інноваційної діяльності до комплексної оцінки управлінської спроможності підприємства підтримувати інноваційний процес у часі.

Ключові слова: інноваційний розвиток, інноваційне підприємництво, ефективність, конкурентоспроможність, інноваційні процеси.

The article explores methodological approaches to assessing the level of management of innovative entrepreneurship. Innovative entrepreneurship in modern conditions is becoming one of the key factors of long-term competitiveness of enterprises and national economies in general, which causes increased attention to the quality of management of innovation processes. The purpose of the article is to systematize methodological approaches to assessing the level of management of innovative entrepreneurship based on the generalization of the results of domestic and foreign scientific research, as well as international indicative systems for assessing innovative development. The work uses methods of theoretical generalization, structural and logical analysis, systematization and comparative analysis. The article substantiates that existing international indicators of innovative development, in particular the Global Innovation Index and the European Innovation Scoreboard, form an important analytical basis for assessing innovative activity, but do not fully reflect the quality of management of innovative entrepreneurship at the micro level. Particular attention is paid to the analysis of the institutional environment as a framework for making management decisions, which directly affects the readiness of enterprises for long-term innovative investments, cooperation and commercialization of knowledge. Based on the systematization of scientific sources, a methodological framework for assessing the level of management of innovative entrepreneurship is proposed, based on a system of interrelated indicators. Five key blocks of indicators are identified: strategic and managerial, resource provision of innovations, organizational and process, indicators of innovative activity and interaction, as well as effective management indicators. It is proven that it is the combination of these blocks that allows us to move from a fragmentary assessment of innovative activity to a comprehensive assessment of the enterprise's management capacity to support the innovation process over time. The practical significance of the study lies in the possibility of using the proposed system of indicators for diagnosing the level of management of innovative entrepreneurship, comparative analysis of enterprises and the formation of substantiated management decisions aimed at increasing the sustainability and effectiveness of innovative development in a complex and changing economic environment.

Keywords: innovative development, innovative entrepreneurship, efficiency, competitiveness, innovative processes.

Постановка проблеми. Інноваційне підприємство перетворюється на вирішальний чинник конкурентоспроможності економіки, і саме тому постає потреба чітко розуміти, як оцінити рівень управління цим процесом. Підприємства, що прагнуть рухатися вперед, стикаються з викликом: не просто створювати нові продукти чи технології, а керувати інноваціями системно, зважено й результативно, адже від ефективності управлінських практик часто залежить не лише успіх окремого проекту, а й довгострокова життєздатність компанії.

Водночас зростання значущості інновацій не робить оцінювання управління простим - навпаки, воно вимагає системного підходу, який поєднує якісні та кількісні індикатори, узгоджені зі стратегією, культурою і зовнішнім контекстом підприємства. Як стверджують дослідники ОЕСР [1] «надійне вимірювання інновацій може допомогти ... краще розуміти економічні та соціальні зміни, оцінити внесок (позитивний чи негативний) інновацій у соціальні та економічні цілі, а також контролювати та оцінювати ефективність та дієздатність своєї політики».

Відповідно дослідження теоретичних підходів до оцінки рівня управління інноваційним підприємством залишається надзвичайно актуальним напрямом дослідження.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Останні роки позначені інтенсифікацією досліджень у сфері управління інноваційним підприємством, серед українських вчених ці питання досліджували такі вітчизняні науковці: А. Біло-

ченко, Л. Вдовенко, Т. Голбан, І. Гуца, Я. Дропа, О. Ємець, В. Кручиненко, О. Коваленко, Ю. Кормишкін, Л. Кустріч, О. Левандівський, Ю. Лупенко, А. Михайлов, М. Петик, Н. Петренко, С. Поліщук, С. Сус, О. Шейбаніна, І. Юрчило, Л. Яценко та інші.

Серед зарубіжних досліджень особливо вирізняється бібліометричний огляд публікацій з питань інноваційного управління [2] в якому дослідники охопили п'ятдесятирічний період. При цьому вони виділили три періоди: перший період (1974–1995), що характеризувався незначною кількістю публікацій, що стосувалися загальних питань технологічних інновацій, обробки інформації, тощо. На другому етапі (1996–2019) з'явилась велика кількість публікацій, пов'язаних з інноваціями, підприємництвом, інноваційним управлінням; а на третьому етапі (2020–2024) фокус публікацій з інноваційного підприємництва зосередився на нових економічних вимогах, економічній глобалізації, продуктивності бізнес-діяльності, екологічній компоненті.

Можна сказати, що в останні роки зростає увага до комплексних підходів в інноваційному підприємстві, коли дослідники поєднують компетенції організації й динамічні спроможності [3]. Тобто спрямовують фокус своїх досліджень не лише поточні ресурси й процеси, а й механізми навчання, експериментування та трансферу знань – на те, що визначає довгострокову стійкість інноваційного управління.

Метою статті є систематизація методичних підходів до оцінки рівня управління інноваційним підприємством.

Виклад основного матеріалу дослідження.

В умовах стрімкого прискорення технологічних змін систематичні інновації перестали бути опцією і перетворилися на ключовий чинник довгострокової стійкості та конкурентоспроможності підприємств незалежно від масштабу їх діяльності. Для малих і середніх підприємств інноваційне підприємництво часто ґрунтується на гнучкості, підприємницькій ініціативі та швидкому прийнятті рішень, однак саме ці суб'єкти найбільше відчувають обмеження фінансових, кадрових і управлінських ресурсів, а також дефіцит системного досвіду впровадження інновацій [4].

Ситуацію ускладнює зростаючий ринковий тиск, висока невизначеність регуляторного середовища, хронічна політична нестабільність і посилення кліматичних ризиків, які підвищують вартість помилок і знижують толерантність до експериментів [5]. За таких умов інновації потребують не спонтанних рішень, а цілеспрямованого управління, заснованого на чітких методичних підходах до оцінки рівня управління інноваційним підприємництвом, що дозволяє об'єктивно визначати сильні та слабкі сторони інноваційних процесів, узгоджувати їх зі стратегією розвитку та підвищувати адаптивність підприємств до структурних зрушень у зовнішньому середовищі.

Проблема вимірювання рівня управління інноваційним підприємництвом полягає в її багатомірності, хоча відомі міжнародні агенції [1] пропонують стандартизовані підходи до збору даних і формулювання індикаторів, але вони зазвичай ставлять за мету конкретні вимірювання, а не оцінку управління з точки зору внутрішніх практик і здатності компанії трансформувати інновації в сталий результат.

Основою для розвитку інноваційного підприємництва є наявність сприятливого інституційного середовища, що забезпечує формування якісних стимулів для створення нових технологій, комерціалізації знань та підвищення конкурентоспроможності підприємств. Динамічність ринків, швидке оновлення технологічних циклів і глобалізація інноваційних потоків змушують бізнес адаптуватися до нових моделей створення цінності, де ключовими стають інтелектуальний капітал, цифрова інфраструктура та здатність генерувати проривні рішення.

В сучасному глобальному світі існує велика кількість міжнародних індикаторів та систем оцінювання. Найбільш вагомими є два глобальні рейтинги: Глобальний інноваційний індекс та Європейське інноваційне табло. Саме вони формують методологічне підґрунтя для визначення інноваційної активності підприємств і якості управлінських рішень.

Глобальний інноваційний індекс відстежує інноваційні тенденції, фіксує моменти етапів та криз в інвестиційних процесах різних країн; показує інноваційні системи на роздоріжжі. В 2025 році Україна займає 66 позицію зі 139 країн рейтингу [6]. Але слід відмітити, що найгірші позиції Україна має за субіндексом «Інституції» – 108 місце.

І саме це суттєво стримує ефективність національної інноваційної системи. Тому що незалежно від того, наскільки потужні наукові школи чи ІТ-сектор, слабкі інституції – поганий законодавчий та регуляторний клімат, непрозорий захист прав власності, складні процедури започаткування бізнесу, низькі показники політичної стабільності – суттєво знижують зацікавленість інвесторів та бізнесу в довгострокових інноваційних проєктах.

Саме ці «рамкові умови» створюють або руйнують сигнали для управлінських рішень на рівні підприємств. Такий дисбаланс має прямий вплив на управління інноваційним підприємництвом: підприємства не тільки мають справу з внутрішніми викликами, а й опиняються в зовнішньому середовищі з не до кінця прогнозованими правилами гри. Це підсилює «організаційний ризик», що знижує готовність бізнесу до довгострокових інвестицій в НДДКР, уповільнює комерціалізацію технологій і формує стратегії виживання замість стратегій системного інноваційного зростання.

Другим важливим індексом, який досліджує інноваційні системи країн є Європейське інноваційне табло. Це дослідження надає порівняльну оцінку результатів досліджень та інновацій держав-членів ЄС, інших європейських та окремих третіх країн. Воно допомагає країнам оцінити відносні сильні та слабкі сторони своїх національних інноваційних систем і визначити проблеми, які їм необхідно вирішити. Показники індексу згруповані у чотири групи, які періодично переглядають, додаючи нові та прибираючи зайві або некоректні (рис. 1).

За результатами досліджень в 2025 році Україні має 37 позицію із 40 досліджуваних країн [7].

З одного боку, структура людського капіталу України формує низку відносних переваг. До сильних сторін належить висока частка населення з вищою освітою, що залишається однією з найкращих позицій у порівняльній групі. Це створює базу для генерації знань і підтримує конкурентоспроможність у сфері експорту наукоємних послуг, а також середньо- та високотехнологічної продукції.

Водночас слабкі сторони інноваційної системи України є структурними й безпосередньо впливають на якість інноваційного підприємництва. Критично низькими залишаються показники залученості населення до навчання протягом життя, що свідчить про обмежену адаптивність робочої сили до технологічних змін. Особливо проблемною є поведінка малого та середнього бізнесу, тому що ці підприємства досить рідко впроваджують інновації як у продуктах, так і в бізнес-процесах, а обсяги продажу інноваційної продукції – як нової для ринку, так і нової для самих фірм – є одними з найнижчих у порівняльній вибірці країн Європейського інноваційного табло – 2025.

На мікрорівні оцінка рівня управління інноваційним підприємництвом потребує чіткої, науково обґрунтованої методології, що враховує як внутрішні процеси компанії, так і контекст зовнішнього середовища. Одним із практичних на-

Рис. 1. Складові індексу Європейське інноваційне табло – 2025

Джерело: сформовано авторами на основі [7]

прямів є застосування системних підходів, таких як систему збалансованих показників (Balanced Scorecard), яка дозволяє перетворити стратегічні інноваційні цілі на конкретні вимірювані індикатори та забезпечити баланс між фінансовими, клієнтськими, внутрішніми процесами та навчанням/розвитком – що у свою чергу підвищує ефективність управління інноваціями [8].

На основі систематизації монографічних досліджень [8, 9, 10, 11, 12] можна сформувати чотири групи методичних підходів до оцінки рівня управління інноваційним підприємництвом:

1. Ідентифікація та класифікація індикаторів – визначення ключових показників, що відображають інноваційну активність, ефективність управління та здатність до трансформації.

2. Інтеграція зовнішнього та внутрішнього контексту інноваційної діяльності – оцінка інституційних та ринкових умов поряд із внутрішніми управлінськими практиками.

3. Використання багаторівневих систем показників, включно зі збалансованими показниками для стратегічного управління.

4. Системний та адаптивний підходи – здатність оцінювати зміни у часі, враховувати ризики і взаємозв'язки між показниками.

Водночас зростання ролі відкритих інновацій, інвестицій у R&D, розвиток інноваційної екосистеми та міжсекторної співпраці актуалізує потребу у створенні комплексних, гнучких і науково обґрунтованих методів оцінювання, здатних відображати реальний стан і потенціал інноваційного підприємництва в умовах сучасної економіки.

Рівень управління інноваційним підприємництвом можна адекватно оцінити лише через систему взаємопов'язаних індикаторів, що відображають стратегічні, організаційні, ресурсні та результативні аспекти управління. Доцільно виділяти п'ять ключових блоків показників, які разом формують цілісну методичну рамку оцінювання (табл. 1).

Сформована система взаємопов'язаних індикаторів оцінки рівня управління інноваційним підприємництвом дозволяє відійти від фрагментарного аналізу інноваційної діяльності та перейти до комплексного, методично виваженого підходу. Її ключова перевага полягає в тому, що в центрі оцінювання перебуває не окремий результат чи факт упровадження інновації, а якість управлінських рішень і здатність підприємства підтримувати інноваційний процес у часі.

Поєднання стратегічно-управлінських, ресурсних, організаційно-процесних, інтерактивних і результативних показників забезпечує цілісне бачення інноваційного підприємництва як системи. Стратегічний блок показує, чи існує усвідомлений інноваційний курс, а не ситуативні дії. Ресурсні індикатори демонструють реальну готовність менеджменту підкріплювати задекларовані цілі фінансами, людським капіталом і знаннями. Організаційно-процесні показники дозволяють оцінити гнучкість управлінської структури та її спроможність працювати з невизначеністю й ризиком – ключовими характеристиками інноваційного середовища.

Особливо важливим є блок показників інноваційної взаємодії, адже сучасне інноваційне підприємництво дедалі рідше розвивається ізольовано. Здатність до кооперації, відкритості та інтеграції в інноваційні мережі виступає прямим індикатором управлінської зрілості. Результативні показники, у свою чергу, виконують роль «контрольної перевірки», підтверджуючи або спростовуючи ефективність усієї системи управління.

Висновки. Отже, система індикаторів створює методичну основу для порівняльного аналізу підприємств, виявлення управлінських дисбалансів і формування цілеспрямованих управлінських рішень. Систематизація показників дозволяє перейти від формальної оцінки інновацій до реальної оцінки якості управління. Адже сильне управління – це не просто наявність інновацій, а здатність системно їх генерувати, масштабувати та перетворювати на економічний результат навіть

Таблиця 1

Методична рамка оцінювання інноваційного підприємництва

Групи показників	Характеристика
Стратегічно-управлінські показники	Відображають якість управлінських рішень і стратегічну орієнтацію на інновації: • наявність та горизонт інноваційної стратегії підприємства; • інтеграція інноваційних цілей у загальну стратегію розвитку; • рівень формалізації процесів інноваційного менеджменту; • частка управлінських рішень, орієнтованих на довгостроковий розвиток.
Ресурсне забезпечення інновацій	Характеризують здатність менеджменту мобілізувати та ефективно використовувати ресурси: • частка витрат на інновації та НДДКР у загальних витратах; • доступ до фінансування (власні кошти, венчурний капітал, гранти); • кадровий потенціал (частка персоналу, залученого до інноваційної діяльності); • рівень інвестицій у навчання та розвиток персоналу.
Організаційно-процесні показники	Оцінюють управління інноваційними процесами всередині підприємства: • наявність міжфункціональних команд; • швидкість прийняття інноваційних рішень; • рівень цифровізації управлінських процесів; • здатність підприємства до управління ризиками інновацій.
Показники інноваційної активності та взаємодії	Відображають управлінську відкритість і здатність до кооперації: • кількість впроваджених продуктивних і процесних інновацій; • участь у партнерських інноваційних проєктах; • співпраця з університетами, науковими центрами, стартапами; • рівень залучення МСП до спільних інноваційних мереж
Результативні показники управління	Фіксують управлінський результат, а не лише активність: • частка доходів від інноваційної продукції; • продажі інновацій, нових для ринку та фірми; • кількість патентів, ліцензій, комерціалізованих розробок; • динаміка конкурентоспроможності та ринкової частки.

Джерело: сформовано авторами на основі [1, 4, 7–12]

у складному інституційному середовищі. Саме така логіка має лежати в основі методичних підходів до оцінювання управління інноваційним підприємством.

Бібліографічний список:

1. OECD/Eurostat (2018), Oslo Manual 2018: Guidelines for Collecting, Reporting and Using Data on Innovation, 4th Edition, The Measurement of Scientific, Technological and Innovation Activities, OECD Publishing, Paris/Eurostat, Luxembourg. DOI: <https://doi.org/10.1787/9789264304604-en>
2. Saiz-Alvarez, J. M. (2024). Innovation Management: A Bibliometric Analysis of 50 Years of Research Using VOSviewer and Scopus. *World*, 5 (4), 901–928. DOI: <https://doi.org/10.3390/world5040046>
3. Joaquim Jose Carvalho Proença (2024). Model of organisational competencies and capabilities for effective innovation management *Suma de Negocios*, 15 (33), 111–118, julio-diciembre 2024. DOI: <https://doi.org/10.14349/sumneg/2024.V15.N33.A4>
4. Agrawal, S., Singh, P., & Mazumdar, M. (2021). Innovation, firm size and ownership: A study of firm transition in India. *International Journal of Global Business and Competitiveness*, 16 (1), 15–27. DOI: <https://doi.org/10.1007/s42943-021-00022-y>
5. Sinani, E., & Zilja, F. (2024). International High-Tech SMEs Amid Geopolitical Pressures. *British Journal of Management*. DOI: <https://doi.org/10.1111/1467-8551.12875>
6. Global Innovation Index 2025. URL: <https://www.wipo.int/web-publications/global-innovation-index-2025/en/index.html>
7. European Commission: Directorate-General for Research and Innovation, *European Innovation Scoreboard 2025*, Publications Office of the European Union, 2025. URL: <https://data.europa.eu/doi/10.2777/3239776>

8. Adam Hayes Balanced Scorecard (BSC): What It Is, Examples, and Uses https://www.investopedia.com/terms/b/balancedscorecard.asp?utm_source
9. Єпіфанова І., Гладка Д. Методичні підходи до оцінювання інноваційного потенціалу підприємства. *Innovation and Sustainability*. 2022. № 3. С. 152–158. DOI: <https://doi.org/10.31649/ins.2022.3.152.158>
10. Ємельянов О.Ю., Петрушка Т.О., Симак А.В. Інвестиційний потенціал підприємств: сутність, чинники формування та методи оцінювання. *Економіка та управління підприємствами*. 2021. Вип. 60. С. 87–91. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2021/60_2021/18.pdf
11. Пономаренко І.О., Ковальов Б.Л. Аналіз методичних підходів до оцінювання інновацій: міжнародний досвід. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Економічні науки*. 2025. № 3 (79). DOI: <https://doi.org/10.32689/2523-4536/79-10>
12. Стройко Т.В., Константинов В.А. Теоретико-методологічні основи формування стартап-підприємництва. *Держава та регіони. Серія Економіка та підприємництво*. 2024. № 2 (132). С. 104–109. DOI: <https://doi.org/10.32782/1814-1161/2024-2-18>

References:

1. OECD/Eurostat (2018), Oslo Manual 2018: Guidelines for Collecting, Reporting and Using Data on Innovation, 4th Edition, The Measurement of Scientific, Technological and Innovation Activities, OECD Publishing, Paris/Eurostat, Luxembourg. DOI: <https://doi.org/10.1787/9789264304604-en>
2. Saiz-Alvarez, J. M. (2024). Innovation Management: A Bibliometric Analysis of 50 Years of Research Using VOSviewer and Scopus. *World*, 5 (4), 901–928. DOI: <https://doi.org/10.3390/world5040046>
3. Joaquim Jose Carvalho Proença (2024). Model of organisational competencies and capabilities

- for effective innovation management Suma de Negocios, 15 (33), 111–118, julio-diciembre 2024. DOI: <https://doi.org/10.14349/sumneg/2024.V15.N33.A4>
4. Agrawal, S., Singh, P., & Mazumdar, M. (2021). Innovation, firm size and ownership: A study of firm transition in India. *International Journal of Global Business and Competitiveness*, 16 (1), 15–27. DOI: <https://doi.org/10.1007/s42943-021-00022-y>
 5. Sinani, E., & Zilja, F. (2024). International High-Tech SMEs Amid Geopolitical Pressures. *British Journal of Management*. DOI: <https://doi.org/10.1111/1467-8551.12875>
 6. Global Innovation Index 2025. Available at: <https://www.wipo.int/web-publications/global-innovation-index-2025/en/index.html>
 7. European Commission: Directorate-General for Research and Innovation, *European Innovation Scoreboard 2025*, Publications Office of the European Union, 2025. Available at: <https://data.europa.eu/doi/10.2777/3239776>
 8. Adam Hayes Balanced Scorecard (BSC): What It Is, Examples, and Uses. Available at: https://www.investopedia.com/terms/b/balancedscorecard.asp?utm_source
 9. Yepifanova, I., & Hladka, D. (2022). Metodichni pidkhody do otsiniuvannia innovatsiinoho potentsialu pidpriemstva [Methodological approaches to assessing the innovative potential of an enterprise]. *Innovation and Sustainability*, (3), 152–158. DOI: <https://doi.org/10.31649/ins.2022.3.152.158> (in Ukrainian)
 10. Yemelianov O.Yu., Petrushka T.O., Symak A.V. (2021) Investytsiyni potentsial pidpriemstv: sutnist, chynnyky formuvannia ta metody otsiniuvannia [Investment potential of enterprises: essence, factors of formation and methods of assessment]. *Ekonomika ta upravlinnia pidpriemstvamy*. Vyp. 60. S. 87–91. Available at: http://www.market-infr.od.ua/journals/2021/60_2021/18.pdf. (in Ukrainian)
 11. Ponomarenko I.O., Kovalov B.L. (2025) Analiz metodychnykh pidkhodiv do otsiniuvannia innovatsii: mizhnarodnyi dosvid [Analysis of methodological approaches to assessing innovations: international experience]. *Naukovi pratsi Mizhrehionalnoi Akademii upravlinnia personalom. Ekonomichni nauky*. № 3 (79). DOI: <https://doi.org/10.32689/2523-4536/79-10>. (in Ukrainian)
 12. Stroiko T.V., Konstantynov V.A. (2024) Teoretyko-metodolohichni osnovy formuvannia startup-pidpriemnytstva [Theoretical and methodological foundations of the formation of startup entrepreneurship]. *Derzhava ta rehiony. Seriya Ekonomika ta pidpriemnytstvo*. № 2 (132). S. 104–109. DOI: <https://doi.org/10.32782/1814-1161/2024-2-18> (in Ukrainian)

Стаття надійшла: 10.11.20254

Стаття прийнята: 12.12.2025

Стаття опублікована: 26.12.2025